

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Laymann, Paul

Dilingæ, 1666

Capitulvm XXV. Cùm Vintoniensis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

possessio aut quasi possessio eiusmodi annui debiti, absque causa & titulo, saltem colorato, nasci non possit; posse tamen continuari, etiamsi causa & titulus nesciatur: adeo, ut si allegata temporis diuturnitate, in quo annuatim pensio, tanquam debita soluta fuerit, etiamsi causa siue origo debiti ostendiam non possit, in possessione aut quasi possessione defendendus; vel, si pensio subtracta fuit, tuendus sit actor, secundum huius c. decisionem.

Neque obstat, si quis obijciat, quod temporis decursus non sit modus aptus inducendae obligationis, aut debiti, ut videre licet apud Bartol. in cit. l. cum de in rem verso, num. 2. ff. de usuris. Respondetur enim, non ex temporis decursu oriri obligationem siue debitum, eiusque possessionem; sed ex tempore diuturno uniformiter factae praestationis oriri praesumptionem antecedentis causae siue tituli, unde obligatio, seu debitum, aut saltem possessio vel quasi possessio eius, cum bona fide, ortum duxerat, prout ex iam cit. l. constat.

Ad argumentum contra doctrinam huius c. allatum respondetur, Personam liberam possideri non posse absolute loquendo, aut quatenus libera est: sed quatenus persona obligata est ad aliquid dandum, vel faciendum, siue annuatim, siue quoties causa aut occasio aliqua iuxta ita exigit, eatenus libera non est; consequenter ex altera parte dari potest quasi possessio iuris, uti apparet etiam in operis obsequialibus, quas non tantum liberti, sed liberae quoque personae Principibus, aut dominis suis debent; & personae ecclesiasticae submissionem, obedientiamque Praelatis, v. g. Episcopis suis; huiusque submissionis quasi possessionem haberi, aut pro eius, si subtracta sit, recuperatione, interdictum possessorium concedi, ex Ecclesiae praxi notissimum est: Quamobrem Innoc. hic n. 4. indistincte ait, quod in rebus incorporalibus, siue iuribus, spoliatio contingere possit.

* * *

Cùm Vintoniensis.

PARAPHRASIS.

Vacante ecclesiâ Vintoniensi, discordia erat inter Canonicos circa Episcopi electionem: & Archidiaconus quidem cum alijs quibusdam Decanum Salubriensem elegit: Ceteri autem considerantes, electionem hanc irritam esse, quod Decanus illegitimè natus esset, ad aliam electionem Praeceptoris Linconiensis processerunt, vltro ad eligendum secum admittentes Archidiaconum & fautores ipsius, quamvis propter electionem personae indignae à se factam priuati fuerint. Ceterum etiam altera haec electio à Pontifice cassata fuit, eò quod perimpressionem, seu violentiam laicorum peracta esset. Postea denuò conuenientes Canonici, cum in eligendo Praefule consentire non possent, quosdam ad Innoc. Papam destinant, per quos coram Pontifice controuersa dirimeretur, & electio perageretur: Atque illi quidem qui Praeceptorem elegerant, obicerunt alijs, quod illegitimè natum scilicet eligendo, pro ea vice priuati essent electionis iure, & per triennium à beneficijs suspensi. Ad hoc verò ipsi respondebant; Licet illegitimè natus esset Decanus ille, tamen à Sede Apostolica dispensationis gratiam accepisse, idque se legitimè probaturos, asserbant. At verò Innoc. III. duas alias rationes affert, ob quas Archidiaconus & socij ad nouam electionem coram ipso celebrandam, non minus quam alij, admitti debeant: Prima est, quia Canonici Archidiaconum & socios spontè ad alteram faciendam electionem admiserant. Secunda, quod Lateran. Concilium temerè eligentibus personam indignam tantum pro vna vice priuationem decernat; & idcirco, cum electio quae coram Pontifice per procuratores peragenda erat, non secunda, siue proxima sit post eam, in qua

indi.

indignus electus fuerat, sed tertia, ideo ab illa excludi non possint.

SUMMARIUM.

1. *Electio, qua per impressionem seu violentiam laicorum celebrata est, per sententiam cassari potest: si electores consentiant, ut laici electioni se immisceant, canonicis poenis subiiciuntur.*
2. *Capitulares, ad quos propter delictum aliorum indignum eligentium tota potestas eligendi deuoluta est, possunt, si velint, admittere priuatos ad nouam Prælati electionem.*
3. *Unus tamen solus Capitularium se opponere potest, quò minus siue extraneus siue priuatus admittatur, aut ius eligendi per compromissum in alios transferatur.*
4. *Eligentes scienter indignum priuati sunt potestate eligendi in electione tantum unâ, qua proximè occurrit.*
5. *Si electio indigni promulgata fuit, secundum maiorem partem suffragij ius habentium, inter quos alij scienter, alij uero ignoranter id egerunt, ij, qui digno suffragia dederunt, electionem suam promulgabunt ualide, si quidem numero superent eos, qui indignum ignoranter elegerunt.*
6. *Si notorium sit aliquos esse priuatos, ij, post admonitionem, ut ab electione discedant, parere nolint, etiam vi adhibita repelli poterunt, per se loquendo, & seclusis extrinsecis incommodis.*
7. *Eadem vis adhiberi potest notorio clerici percussori, alijue excommunicato, non tolerato, si Missæ sacrificio assistat, & monitus discedere nolit.*

NOTANDVM I. Electio, quæ per impressionem seu violentiam laicorum celebrata est, per sententiam cassari potest. Ita sumitur ex hoc c. secundum integram eius electionem. Sin autem electores consentiant, ut electio per abusum laicorum se immisceat celebratur, canonicis poenis sub-

ijciuntur, & electio ipso iure irrita est, cap. quisquis 43. hoc tit. ubi ita docet & distinguit Anton. n. 8.

NOTANDVM II. Capitulares, ad quos propter delictum aliorum personam indignam eligentium, tota eligendi potestas deuoluta est, possunt, si velint, admittere priuatos ad nouam Prælati electionem. Ita colligitur ex hoc c. & tradit Gl. ver. admittendus, Innoc. n. 4. Abb. n. 8. Ratio est: Quia eligentes indignum non incurrunt suspensionem aliquam ab officio, sed tantum pro vna vice priuantur iure eligendi, idque ad alios Capitulares non delinquentes deuoluitur, ita ut tota potestas electionis, etiam si vnicus tantum sit, illuc deuoluatur, c. 2. de postul. Prælator. ubi id docui. Quare sicuti hi non priuati quoslibet extraneos clericos secum ad electionem peragendam admittere possunt, c. bonæ 4. de postul. Prælat. c. scriptum 40. hoc tit. & tradit Gl. in c. 3. ver. vocemque de causa possess. & propriet. ita etiam priuatos Capitulares admittere non prohibentur, prout Abb. hic n. 3. argumentatur.

Rectè tamen admonet ibi idem Panorm. & in cit. c. scriptum n. 3. quò vnus solus Capitularium opponere se possit, quò minus siue extraneus aliquis, siue priuatus admittatur, aut ius eligendi per compromissum in alios transferatur, prout idem Panorm. declarat c. in causis n. 3. hoc tit. Tamen enim ad ea, quæ ex necessitate, aut secundum utilitatem ecclesiæ disponenda sunt, sufficiat, si maior pars præsentis & legitime congregati Capituli consentiat, iuxta c. 1. de his quæ fiunt à maiore parte Capituli, & l. 19. ff. ad municipal. Quod maior pars Curia effecit, pro eo est, ac si omnes egerint, non tamen id locum habet, si absque necessitate, aut publicâ utilitate, Capitulares, siue Collegia statuere velint, cum derogatione aut imminutione aliqua iuris singulorum: tunc vnus etiam se opponere, siue impedire potest, iuxta iuris reg. 29. in 6. Quod omnes tangit, debet ab omnibus approbari: Et reg. 56. In re communi melior est conditio prohibentis, ex l. Sabinus 28. ff. communi

diuidendo. Minuitur autem ius singulorū eligentium, vt eorum vota plerumque minus efficacia sint, si etiam aliorum suffragia recipiantur: secūs autem esset, si duntaxat vt consultores, propter ecclesiæ vtilitatem vocarentur, iuxta c. obeuntibus 35. d. 63. Ad hanc enim vocationem & admissionem sufficiet consensus maioris partis Capituli, prout Abbas Panorm. hic n. 4. annotauit.

His addendum: Si Capitulares eos, qui vocati fuerant, ad electionem faciendam vocarunt, & admiserunt, licet ea ob discordiam, aliamue causam impedita, aut rescissa fuerit, nihilominus priuatos recuperasse ius suum per Capitularium condonationem, à qua semel facta recedere non possunt, iuxta reg. 33. in 6. *Mutare consilium quis non potest in alterius detrimentum*, & tradit Gl. hic ver, admiserant, argum. eius textus, Ioann. Andr. n. 13. Abb. n. 9. & videri possunt quæ docui in c. vn. not. 3. de postul. Prælatorum in 6.

4 NOTANDUM III. Eligentes scienter personam indignam non secundum totam Prælaturæ vacationem priuati sunt, sed tantum in ordine ad vnā proximam electionem, quæ tamen si effectum consecuta non fuerit, vt quia electus non acceptauit, aut renunciauit, aut mortuus est; vel quia electio ob occultum vitium electi, vel quia administrationi ante confirmationem se ingessit, vel similem ob causam, à Superiore rescissa fuit, priuati & semel puniti recuperant ius eligendi, ita vt ad sequentem, quam hic tertiam electionem Pontifex vocat, procedere non prohibeantur. Ita docet Gl. hic communiter recepta ver. tertia, & alia Gl. in c. si electio 26. ver. integrum, eod. tit. & videri potest Abb. Panorm. hic n. 12. Cæterum, si altera pars Capitularium, quæ in prima electione, personam indignam eligendo, aut laicos ad eligendum secum admittendo, priuationem quoque incurrat, tunc, quia tota Capitularis facultas penes ipsos reledit, electio ad Superiorem deuoluitur, iuxta c. bonæ 23. in fine, hoc tit. & videri potest Ioann. Andr. hic n. 16. Abb. n. 12, Henr. Boich n. 1. & 12.

Exinde pro praxi hæc colligi possunt:

Primum, Si post publicatum scrutinium appareat, quod maior pars Capitularium indignum elegerit, alij numero pauciores vtriusque rem agent, si patiantur illos ad publicæ electionis decretum procedere: Tum verò ijs priuatis & exclusis pro ea vice, iure eligendi vt proprio, siue ad ipsos solos deuoluto, vtentur. Constat enim ex c. perpetua 7. hoc tit. in 6. Eligentes indignum priuationem antè non incurrere, quàm publicæ siue communis electionis decretum formatum sit: Nam pœna intelligi debet cum effectu, c. relatum 4. de cler. non resident. Atqui electio non censetur facta, nisi post promulgatum scrutinium, capitulare decretum formatum sit: Ergo &c.

Alterum. Post promulgatum decretum de persona indigna, probabile est, quod pauciores, qui indignum non elegerunt, si circa aliam personam consentientes sint, statim ac veluti eodem electionis contextu, non inchoato nouo scrutinio, electionis suæ decretum formare possint, prout Abb. docuit in c. congregato 53. hoc tit. argum. eius textus, iun. Gl. ver. postmodum, ibidem Ioann. Andr. addens, quod *poterant etiam ex interuallo id facere, repetito tamen inter eos scrutinio & tractatu*.

Tertium. Postquam Capitulares, qui priuati non sunt, electionem suam, siue eodem tractationis contextu, siue nouo scrutinio & tractatu instituto, promulgarunt, licet ea, vt supra dixi, ex aliquo accidente effectum consecuta non sit, cessat priuatio eligentium indignum, atque recuperant ius electionis suæ.

QVÆSTIO prima: Si electio indigni promulgata fuit secundum maiorem partem suffragij ius habentium, inter quos alij scienter, alij verò ignoranter id egerunt, potestne pars minor, qui personæ dignæ suffragia dederunt, promulgare electionem suam? Respondeo esse distinguendum: Vel enim hi, qui digno suffragia dederunt, superant numero eos, qui indignum ignoranter elegerunt, tū validè promulgabunt electionem digni, iuxta c. scriptum 40. hoc tit. & tradit Ioann. Andr. in cit. c. congregato, in fine

fine, Vel non superant numero, tum electionem suam de digno promulgare haud possunt: quia non est facta à maiore parte Capituli, quandoquidem ij, qui indignum ignoranter, siue ignari defectus, elegerunt, priuationem pro ea vice non contraxerunt: necessarium itaque est, vt cum his non priuatis nouum scrutinium inchoent. Exempli causa: Si triginta canonici sint, quorum viginti suffragati fuerint Caio indigno, & electionis decretum formarint, alij decem, si suffragiis consentiant in Titium dignum, electionem validè promulgabunt,posito, quòd ex electoribus indigni nouem duntaxat ignorant à laborarunt, secus si decem, aut plures ignorantes fuerunt.

QVÆSTIO secunda. Si Capitulares priuati velint se ingerere proximæ electioni, cum per vim expelli possint? Respondeo, cum Abb hic n. 14. Vel notorium est, illos in poenam priuationis pro ea vice incidisse, vel non est notorium: Hoc posteriore casu, non possunt per vim expelli: quia nemo in causa non notoria ius suum contra aduersarium exequi potest. Quare à Superiore petere debent Capitulares, vt illi qui deliquerunt, causa cognita, priuati declarentur, iuxta c. scriptum 40. hoc tit. c. cum secundum 19. §. Confiscationis de hæret. in 6. Aut si electio statim facienda sit, contra illos protestari possunt reliqui Capitulares, quòd suffragia priuatorum pro ea vice æstimari non debeant, c. Cumana 50. hoc tit. & tradit hic Innocent. n. 6. In priore autem casu, si videl. notorium sit aliquos esse priuatos, ijque post admonitionem vt ab electione discedant, parere nolint, etiam adhibita vi, repelli poterunt. Nam vim vi repellere omni iure licitum est, c. significasti 18. de homic. & c. 3. de sent. excomm. Priuati autem dum electioni se ingerant, ac moniti abstinere recusant, veluti vim inferant: Cum enim eorum priuatio, vt pono, atque inhabilitas nota sit, perinde censentur, vt extranei: Ergo repelli possunt, per se loquendo, & seclusis extrinsecis inco modis. Quâ simili ratione docent DD. in Clemen. Grauis de sent. excomm. Si notorius clericus percussor, aliusue excom-

municatus, non toleratus, missæ sacrificio assistat, atque monitus discedere nolit, per vim expelli posse. Et Bartolus in l. 1. §. hoc interdicto n. 4. ff. de itinere, actûque priuato ita loquitur: *Si Vniuersitas vel Capitulum coadunatum esset ad faciendum aliquid, & ibi esset aliquis, qui non est de corpore Capituli, & vellet omnino ibi esse, posset licitè per Vniuersitatem expelli: quia turbat Vniuersitatem vel Capitulum in quasi possessione iuris, in qua est.* Consentiant his quæ dixi lib. 3. Theol. moral. tr. 1. cap. 7. n. 8. §. præterea.

CAPITVLVM XXVI.

Per inquisitionem.

PARAPHRASIS.

Cum ad Innocentium III. Papam relatum fuisset, electionem R. in episcopum Tholosanum, præcedente illicitâ & simoniacâ cum Canonicis pactione peractam fuisse, quosdam destinauit, qui ex Apostolico mandato de Episcopo, & statu episcopatus inquisitionem iustituerent. In ea inquisitione Mascaron Cancellarius, vnus ex electoribus, iuratus asseruit, sciuisse se, quòd R. & amici eius quosdam Canonicos precibus sollicitarint, vt suffragia sua in ipsum R. derigerent: Sciuisse etiam, quòd idem R. cæteris Canonicis, qui primæ ipsius electioni se opposuerant, iuramentum præstiterit: pro certo habens, iuramentum illud illicitam & simoniacam pactionem continere. Insuper confessus fuit, quòd post cassatam dicti R. Episcopi electionem, domum episcopalem ipse detinuerit, & episcopales redditus nomine ac voluntate R. receperit, in eiusdem vsus expendens: Nihilominus Mascaron post hos excessus suos in Tholosanæ ecclesiæ Præpositum institutus fuit. Sed Papa Innocentius III. mandat hic delegatis suis, vt dictum Mascaron à Præpositura amoueant; eò quòd indignum ad episcopatum scienter eligendo beneficijs ad triennium suspensus esse debeat, ideòque ad dignitatem Præpositi-